

Forfatter: Magnússon, Arní

Titel: BREV TIL: Torfæus, Thormod FRA: Magnússon, Arní (1690-04-22)

Citation: Magnússon, Arní : "BREV TIL: Torfæus, Thormod FRA: Magnússon, Arní (1690-04-22)", i *Arne Magnussen - Brevveksling med Torfæus (Þormóður Torfason)*, Nordisk Forlag, s. 35. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001991698-000-shoot-L0019916980000015.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Arne Magnussen - Brevveksling med Torfæus (Þormóður Torfason)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

ARNE MAGNUSSON TIL TORFÆUS. København 22. april 1690. Access. 8. Egenh. RØdt laksegl. Torfæi påtegning »A° 90 al 23 (!). April, bekommit 22. Junii«; hertil føjet med Åsg. Jonsons hånd »Vm Vexel upa 40 Rdl.«

Skal 4de påskedag rejse til Ribe, hvorfra han vænter at komme tilbage inden en måneds forløb. Har tidligere besvaret T.s brev af 6/3 undtagen angående Brockenhuus, om hvem nu nogle oplysninger gives. Er i øvrigt svar på T.s brev af »28. marts ell. 5. april« (sidste dato angår muligvis de indlagte »poster« om Orknøerne, som nu ikke haves). Har talt med kyndige mænd om kaperen, som alle fraråder at røre ved denne sag. Berører forskellige forretninger (utvivlsomt forberedelser til udgivelsen af Orknøernes historie); beklager Worms ligegyldighed, brevforsendelsens besværlighed, vanskelighederne ved at få udleveret det af T. begærede dokument. Giver forklaring på en del gloser fra oldlitteraturen (sandsynligvis de nedsendte »poster«): olfærr, Jötunheimar, hafit dauða, Niðaróss, gagl, hvirfingsdrykkjur, festur, at veizlu — at léni, hlýrbyrt, vöndr, málaspjót. Tilbagesender Edda m. m.; minder om sine egne anmodninger.

Velædle stedseærede hr. fautor!

Ad undanfelldum öllum Complementum sökum hastugarar reisu, sem nu á fiorda i Paskum gillda a ifir ad Ripum, af hvörri eg þo innan manadar affturkiem, læt eg hann vita, ad sidan skilldum hefe eg tvö hans tilskrif medtekid, það firra af d. 6. Martii, hvar uppa eg ölldungis svarade þann 3. Aprilis firer utan þann Post um Brochenhus; var eg sidan hia Bentzon, svarade hann mier so um það efne, ad hia Brochenhus være eingin hlutur ad henta, hvörke það eina ne það annad, hans iardagots hefur kongurinn tekid firer obetalada skatta ¹; seiger hann, ad broderinn i Saxen hafe verid lika so ríkur og rædeligur sem þesse ²; eg giörde giarnan hier meira vid, ef giæte. Brochenhus er reistur eitthvad pocker i vold ud ad Tyekland, og veit einginn, hvar hann er. Annad hvad i þessu brefe var, svarade eg vitlöfftigt uppa og þottist nockud so leisa hendur mínar. Sidara hans bref var af dato 28. Martii edur 5. April, hvar uppa þetta i mesta flíter svarast verdur. Luxdorph meinast alldreid ad na afftur sinne bestilling. Moth hefur hans expeditioner, s. 36gietur hann þa nærre, hversu laust það mune vera firer. Um Caperdotted at tala: Jörgen Thormöhlen leverade eg ecki brefid, legst það hier innam afftur, hann hefur nog med sialfan sig, er og ferdbuenn til Noregs. Consulerade eg um það Dont Secreterer Didrichsen ¹, een mand af braff fornutt oc retsindighed; þotte hönum það mesta orad og oriimelighed nockud ad præterdera firir þa arrestis tilhialp, sem þar uti giörd er, ecki helldur hættulaust, þar til halftrar vonar er, ad sa franske ambassadeur mune prisinn eignast, þa hingad kiemur. Helldur Didrichsen, ad ef þetta er riett giört skiped ad arrestera, þa være það skillda hvörs mans, og kunne eingin hlutur firer med skilldu ad præterderast, liellst þar iöfur vill ecki hafa med skiped ad giöra, so það eignast annadhvört fransker eda lybsker, enn sie það oriett giört, so sem margir meina, þa sie best ad hafa sig líted i liose þar um. Enn hvad bevisleg umkostning anvendt sie uppa Caperens folk sem i prisinum voru, kunne standa til betalings. Sama er um Capitainens truselsord; svarade hann mier, ad þeir skillde hafa hallded hönum fast i Noregi, efftir hann hafdi lated soddan a sier heira, enn Caution ad begera af prisinum for ut, adur enn nockud er adgiört, meinte hann ecke liete sig giöra. Þetta er nu hid kortasta ad beretta til baka; er helldur mitt rad aungvan hlut vid þetta ad hræra, hellst þar hitt er undan fared med þa brotnu last; geingur hier og svar rikte af, ad þar mune ei öll kurl til grafar koma af því skipe; sínest mier þa betra ad lata bída so enn kannskie selia sig i hættu og fortræd, ef eitthvad uppa koma kinne, og fa lited eda eckert. Nordurá er ecki selld, eg skrifa um það til lislands, meinast alldreid ad utganga, enn eg þore ei ringara ad selia enn min instrux inne helldur. Hvad mikinn papier parf, hef eg nu ei stunder ad utreikna; vexel uppa 40 Rixdle mun vera nærre sanne med þeim eg til forna liefe. Moth talade eg ecki sialfur vid, er hann ofstor til þess, allt hvad lidur, enn eg offtell; eg meina þo hönum befalle það ei illa. Hia Worm hef eg vered 100 sinnum um bokina, og er hann ei tiltekinn hana ad skoda; ecki er hann reidur, enn ölldungis hirdulaus, og það velldur, ad hann ei skrifar; parf Monsr. og ei stort sig þar firer ad bekymra, þar Luxdorph er affallinn. Sliker hafa nu nog med ad Konservera sig sialfa. Helldur mun eg lata blíva ad skrifa hönum tils. 37enn Jacob Söfrensen edur Bentzon þar um ad anmoda; það veit einginn, nema sa það reiner, hvad upvartning madur skal þar hafa; er það vel uppa Monsr. vegna bæde hia þeim, Worm og hvörium ödrum, enn giöre eg það firer adra nockurn tima hier effter, þa giöre eg sem enn geck. Enn ei vil eg firer peninga þeir afftur friette þetta, þo mig ei stort þar ad ríde, alleinasta eg læt hann vita, hvörninn það hanger saman. Lika so offt hefe eg stagad vid Söfren Vestersen um documented; svarar hann mier alltid hinu sama, hann skule þar um utforska; nær kiemst eg hönum ecke. Þad er ecki það einasta document, sem soleidis er um höndur failed, enn nockud þar um med process til tals ad hafa, er ganske om sonst, það hafa adrer forsögt, og lender vid sama, enn være Copie til af Contractinne, kinne stande til betrunar. Aulfær mun vera Capable til drecka um mál med een karl, sem halldid var firer mikid manndomssticke i gamal daga, vide Noregs k[onun]ga sögur am Halldor Snorrason, sem Haralldr kongr alasade firer það hann dricke lödurmannlega. Um Jötunheima kann eg ei i þetta sinn til ad svara, þar það nafn ei finnst nema i lígesögum, so sem af Sturlaugi Starfs., Gaunguhr., Bosa, Þorst. Vik. s. og ödrum þvilikum; enn hafid dauda, so sem það i þeirre töblu eg umgat, er mare Tartaricum, sem grensar Nordan ad Nova Zembla edur þeim landz ortum. Johannis Martini historia Norvegica ¹, sem eg hafdi, er fra mier burtkomin; kunni eg hana upp ad spyria, skal hun sendast; i firra var hier eirn, sem villde selia eina firir 1 Rixdal; kann eg fa fat upp a hann, mun eg hana kaupa, þo dír sie; hun er ellers ecki ad fa. Nidaros er bigdur effter Olafs sögu Tryggvasonar 996, effter Snorra 997. Gagl mun vera giæsarunge (vær köllum amlodalegar kvensvipter gagl, er það gaas uppa Dönsku) helldur enn einhvör skogarflugl, þo segir Völuspa »gol um hönum

í gaglvidi«, enn hvað koma giæser við skog, það mun þó so vera, því hann² segir og grís fyrir gamallt svin. Hvirfings drickiur voru so, að bordin voru tekinn í burtu, satu menn so a golfinu í halminum a riettum beinum í hvirfing (o: í hring) og drucku, vide Norex k[onun]ga sögur um Haralld og Einar Þambarskelvir, þa hann drap Griotgard. Festur sínest að vera Caution, þaðan er að festa konungs dom a mali, festas. 38mal sitt þeim eða hinum, ɔ: stille Caution at hann skal effterkomme den eller dens dom, so hefur Erlingur giört, sett í pant gods edur vopn, að Asbiörn skillde hallda konungs dom, alleinasta hann mætte bihallda lífi og limum. Suma að veizlo enn suma að leni, skil eg ei vel; veizla mun vera so sem benaðing, þar madur tekur inn kongsins intrader frí og gielldur eckirt effter, enn len, þar madur gielldr vist quantum effter, enn þetta skal eg sidar giör skoda. Hlyrbirþt skip er það Hlyru hefur; það ord hlyru er ei til a latinu, eru tvær þrihirndar, þó aflangar fialer, sem ganga af bordstoknum og a skack uppa stefned; er mikid brukanlegt a batum í Þrandheimi og a Nordmære, og kallast þar lyre. Vöndr er baculus, segl stafad með vende er það, sem hefur mislita rönd eða aflangt strik, til marks, alika og nu kross í Dönskum flöium. Malaspiot veit eg ei glögt hvað er, kannskie mal sieu mark a spiotinu; í Vigaglums sögu stendur, að blóð var a malunum, effter það hann hafde drepid Sigmund. Slesvik hvað sie, skal eg sidar effterleita, í þessari önn hefi eg aungvar stundir. Skallda hvað heite þag. 55, skrifar hann í sinum memorial. Eg skil ei, hvar það a heima, giet því ei þar uppa svarad. Nu þikest eg hafa leist hendur mínar í þetta sinn. Þessu blade filger til baka Edda, sem eg brukad hefe, og þacka firer laned, item það líted hans vegna í þessarre naumu tid utskrifad hefe, hier eru aungvir Islenskir, enn sialfur hef eg ei godar stunder. Undrar mig, hvar Orkneyingasaga, Biarnar Hitdæla kappa og visan, sem um það ur Noregs konunga tale, blifva af; hier koma hvörn dag skip fra Noregi, og Andres Hegelund er kominn, með hvörium eg þessa vænt hefdi, enn sie eckert; það mun þó koma sidan. Ef Asgeir hefdi stunder, beidde eg hann ga að í þætte af Þorleifi Jarlaskald í Olafs sögu, hvört Þorleifur heiter Jarlaskalld eða Jarlsskalld, og það vidar í þættinum enn í einum stad; einkum þar Sveirn kongur giefur hönum nafned; item í Norsku Chroniku Snorra Sturlusonar (impressum p. 348), þar so stendur í þeim listenska »Son Jons sterka var Erlendr Himalldi, fadir þeirra Eysteins Erkibiskups oc brædra hans. Haralldr k[onun]gr gafUlfi stallara lends mans rett oc XII marka veizlu oc um fram halft fylld í Þrandheimi. Sva segir Steinn Herdisarson í Ulfs flocki«. Í það exemplared, sem her er, vantar visuna, sem hier citerast; villdi giarnan hana fa, ef finna er í öðru hvörüu exemplarinu af Snorra Noregs- konungasögum, því gamla defecti, edur Flateyarboc, hvar um egs. 39bid Asgeir gaumgiæfelega effterskignast í öllum exemplörunum. Hvað í Orkneiinga sögu setiast skal, skal eg allt fullkomlega forrietta, adur enn þrikt verður. Nu strax talade eg við Capitain Tonnesen; segir hann, hier sie bisna romur um það, sem af þrisenum skule tekid vera, og mest orda astungid um Monsr. og Knut Andressön; þiker hönum olíklegt það fyrir utan skada afgangi, og helldur best þa í hliode til frids að stilla, sem þar í eru nockurs otta verður, hvað mig amedal annars tilhvetur ecki neitt við þetta dont a hræra. Enda nu hier með, oskande hönum með Dyðædle kieriste allrar guds blessunar.

Kiöbenhafn tredie paaskedag 1690.

Vostre treshumble serviteur
Arne Magnussen.

Velædle oc Velbiurdig Thormod Torfvesen Kongl. Majest. Historiographo dette tienstligst a Stangeland.